

pagina 3 > Stichting Vrienden
ligt op koers

Expositie in Veere Gelukkig hebben we de foto's nog!

De expositie *Gelukkig hebben we de foto's nog!* in het Stadhuismuseum De Vierschaar te Veere toont de vroegste foto's van de huidige gemeente Veere en haar inwoners. Te zien zijn portretten, dorpsgezichten, buitenplaatsen en natuurlijk de Walcherse stranden, maar ook foto's van de aanleg van het Kanaal door Walcheren evenals de vroegst bekende kleurenfoto. De expositie is samengesteld door het Zeeuws Archief.

Niet lang na de uitvinding van de fotografie (1839) bereikt het medium het eiland Walcheren. Vanaf 1842 zijn hier portretfotografen werkzaam. De eerste foto's zijn zogenaamde daguerreotypieën en ambrotypieën, foto's op verzilverde koper- en glasplaatjes.

Razend populair

In de jaren erna volgen de technische ontwikkelingen elkaar snel op. De kwaliteit van de camera en de lenzen verbeteren, het nemen van een foto kost steeds minder tijd en de

eenmalige, unieke opnamen op koper en glas maken plaats voor glasnegatieven en afdrukken op papier. Halverwege de negentiende eeuw komen stereofoto's in de mode en vanaf 1860 worden foto's op een kartonnetje ter grootte van een visitekaartje, de zogenaamde 'cartes-de-visite', razend populair. De prijzen dalen snel en steeds meer mensen kunnen een 'photographie' betalen.

Vrouwenpolder, Keulen en Amsterdam

De tentoonstelling *Gelukkig hebben we de foto's nog!* brengt foto's van op Walcheren gevestigde fotografen zoals de in Vrouwenpolder geboren Hendrik Hermanus Roelse (1832-1872)

en de uit Keulen afkomstige Carl Wilhelm Bauer (1844-1911). Ook een Amsterdamse fotograaf maakte al vroeg foto's in Veere: Pieter Oosterhuis (1816-1885) legde in opdracht van Rijkswaterstaat tussen 1870 en 1873 de werken aan de sluisen bij Veere vast.

Vroegste foto in kleur

Voor deze door het Zeeuws Archief samengestelde expositie zijn foto's geselecteerd uit de collecties van het Zeeuws Archief, particulieren en de Zeeuwse Bibliotheek, sommige daarvan zijn voor het eerst publiekelijk te

^Bouw van de schutsluis bij Veere, 1871. Foto: P. Oosterhuis. Zeeuws Archief, ZI-III-326.

zien. De zwart-wit foto's geven een verstild beeld uit een lang vervlogen tijd, de negentiende eeuw, – met uitzondering van de vroegste kleurenfoto. Die werd aangetroffen in het tijdschrift *The National Geographic Society Magazine* van september 1933. De foto toont één van Zeelands bekendste 'handelsmerken': het strand.

Gelukkig hebben we de foto's nog! is t/m woensdag 31 oktober 2012 te bezoeken in Stadhuis-museum De Vierschaar te Veere, dagelijks van 13.00 tot 17.00 uur, vrijdags gesloten. Entree € 2,- p.p., tot 12 jaar gratis.

>> Kijk voor de vroegste monumentenfoto's uit de expositie op www.zeeuwsarchief.nl.

Domburgsch Badnieuws nu ook online

Het Domburgsch Badnieuws is nu ook online te lezen (én te doorzoeken!) op de website van de Krantenbank Zeeland. Het tijdschrift verscheen tussen 1883 en 1987 gedurende de zomermaanden wekelijks en was exclusief gewijd aan het badleven in Domburg.

Vanaf het begin werden in het Domburgsch Badnieuws alle in de badplaats 'aangekomen vreemdelingen' vermeld met naam, titel, de datum van aankomst en het adres van verblijf. In combinatie met praktische gegevens, bijvoorbeeld over het gebruik van badkoeften, en met advertenties en allerlei Zeeuwse wetenswaardigheden, biedt de uitgave een schat aan informatie over de Domburgse badcultuur.

Zo blijken in 1883 tijdens de eerste dag van het badseizoen 9 heren en 2 dames een bad te hebben 'gebruikt'. Een zeebad kostte 30 cent, met inbegrip van de huur van een handdoek en een badkostuum (voor dames) of een zwembroek. Een badman of badvrouw zag erop toe dat de badgasten niet verdronken, want zwemmen konden ze vaak niet. Het Domburgsch Badnieuws maakt deel uit van de collecties van de Zeeuwse Bibliotheek en van het Zeeuws Archief.

>> Lees het *Domburgsch Badnieuws* online op www.krantenbankzeeland.nl.

>> De gegevens van de badgasten tussen 1883 en 1921 zijn ook te vinden in www.zeeuwengezocht.nl.

Alle Domburgse badgasten kenden hem als 'Sinke de Badman' en de inwoners van Domburg als 'Jan de Brune'. Jan Sinke had zijn gebruinde huidskleur te danken aan zijn baan. Na veertig jaar gewerkt te hebben als badman ging hij in 1910 met pensioen. Jan Sinke was toen tachtig jaar. Foto: C.W. Bauer, 1880. Zeeuws Archief, GV 1448.

Meesterlijk zilverwerk uit Middelburg

Zilveren theekistje door Hendrik Boshart, 17x17x12,5 cm., 1771. Zeeuws Archief, stadhuiscollectie Middelburg.

Een belegging om mee te pronken, dat was de functie van dit zilveren theekistje. De waarde van het kistje zit 'm in het zilver en in het vakwerk van de maker, de meester zilversmid Hendrik Boshart (1732-1801) uit Middelburg. Hij maakte dit kistje in 1771 in een draadwerk- of filigraantechniek. Ontelbare zilveren draden zijn verwerkt tot een sierlijk symmetrisch motief, dat het theekistje een elegant uiterlijk geeft. Dat wordt nog versterkt door de handgrepen op de deksel en de drie inliggende theebusjes – alle in de vorm van ineengestregelde bloemen. Theedrinken was in de achttiende eeuw een elegante en verfijnde bezigheid en dat heeft Boshart met zijn werk meesterlijk tot uitdrukking gebracht.

Nast archieven beheert het Zeeuws Archief de stadhuiscollecties van Middelburg en Veere, bestaande uit enkele duizenden museale objecten, die tentoongesteld worden op voor het publiek toegankelijke plaatsen.

>> Lees over de inbraak in de winkel van Boshart, én kijk voor de mooie detailfoto's van het theekistje op www.zeeuwsarchief.nl.

Vrienden van het Zeeuws Archief gaan voor een bruisende toekomst

De Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief bestaat alweer meer dan tien jaar. Opggericht met het doel het archief meer bekendheid te geven én het werk van het archief in de volle breedte te ondersteunen, mag de Stichting inmiddels rekenen op een vaste schare Vrienden. “Het enthousiasme is groot”, stelt bestuursvoorzitter Caesar Hulstaert tevreden vast. Gezamenlijk met het Zeeuws Archief richt de stichting zich nu naast particulieren ook op het Zeeuwse bedrijfsleven. Of in de woorden van bestuurslid Govert Janzen: “We gaan bedrijven aanspreken op hun eigen verleden.”

Govert Janzen (1965) is bestuurslid van de Vrienden. Hij is managing director bij het Badhotel in Domburg. “Authenticiteit speelt een belangrijke rol in ons hotel, daar proberen we actief op in te spelen en daarbij mag de historie van Domburg en het toerisme niet ontbreken.”

Caesar Hulstaert (1941) is voorzitter van het bestuur van de Vrienden. Hij werkte als onderzoeker aan de medische faculteit van de Universiteit Groningen. Al vroeg begon hij met genealogisch onderzoek. “Daardoor kon ik nog mijn grootvader interviewen en dan kijk je echt terug in de negentiende eeuw.”

Nog voor de opening van het Zeeuws Archief in 2000 werd de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief in het leven geroepen. De Stichting ondersteunt sindsdien op uiteenlopende manieren het werk van het Zeeuws Archief en ontplooit nieuwe initiatieven.

Aanwinsten

Van de donaties kan af en toe een aanwinst voor de collectie van het Zeeuws Archief worden verworven. Inmiddels krijgt de lijst van aanwinsten enige omvang met uitschiet-

ters op verschillende gebieden; zo prijken er bijvoorbeeld maar liefst twintig middeleeuwse charters op de lijst, evenals een 18e-eeuwse kaart in manuscript van de landmeter D.W.C. Hattinga en een album met 60 vroege foto's van Middelburg. In 2011 werden vier stukken verworven waaronder een laat-18e-eeuwse schets van Arnemuiden door J. Gardiner Visscher en een oud-gekleurde en met goud gehoopte kaart van Johannes van Keulen van de Goud- en slavenkust van Afrika van omstreeks 1695.

Vrijwilligers van het Zeeuws Archief zijn van onschatbare waarde

Historische sensatie

Ook maakt de stichting elk jaar een lezing door een Bekende Nederlander mogelijk. Vaak gaat het om een bekende auteur die vertelt over de rol van archieven in zijn of haar werk. Zo hebben sinds 2005 Cees Fasseeur, Nelleke Noordervliet, Hans Goedkoop, Arthur Japin, Annejet van der Zijl, Marjan Berk en Sjeng Scheijen een groot publiek in de Hofpleinkerk deelgenoot gemaakt van hun archiefvondsten én bijbehorende historische sensaties.

Vrienden: donateurs & vrijwilligers

De Vrienden van het Zeeuws Archief bestaan enerzijds uit donateurs en anderzijds uit vrijwilligers. Al enkele jaren mag de stichting rekenen op zo'n 160 trouwe begunstigers die alle 19,50 euro of meer per jaar doneren. Daarnaast zijn er 45 trouwe vrijwilligers die het Zeeuws Archief ondersteunen met hun tijd en energie. Hun werkzaamheden zijn van wezenlijk belang. Hulstaert: “De vrijwilligers zijn van onschatbare waarde. Om een voorbeeld te geven: zonder hun hulp had het

> Vervolg pagina 4

Zeeuws Archief nooit de website Zeeuwen Gezocht met 7,2 miljoen persoonsgegevens kunnen maken.”

Een ander voorbeeld van vrijwilligerswerk is het omvangrijke naslagwerk *Resolutiën van de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit in Zeeland, 1584-1609* dat in maart 2012 werd gepresenteerd. Hiervoor transcribeerden zo'n 15 vrijwilligers de besluiten van het bestuur van de Zeeuwse marine én maakten zij een uitgebreide index.

Gezocht: nieuwe Vrienden

“We streven naar bewustzijn én verbintenis met het Zeeuwse verleden”, licht Govert Janzen de koers van de stichting toe. En hoewel de bestuursleden zich gelukkig prijzen met de vaste schare donateurs en vrijwilligers, zijn ook nieuwe vrienden nadrukkelijk van harte welkom. “We streven naar continuïteit”, legt Janzen uit. “En daarbij willen

we ook jongeren aanspreken, want behalve ‘50 plus’ willen we ook ‘50 min’ tot Vriend maken.” Over de strategie heeft hij een helder standpunt: “Je kunt in het netwerk van jongeren stappen in plaats van jongeren in je eigen netwerk uit te nodigen. Het archief kan heel veel meer betekenis krijgen als we ons op een eigentijdse manier presenteren.”

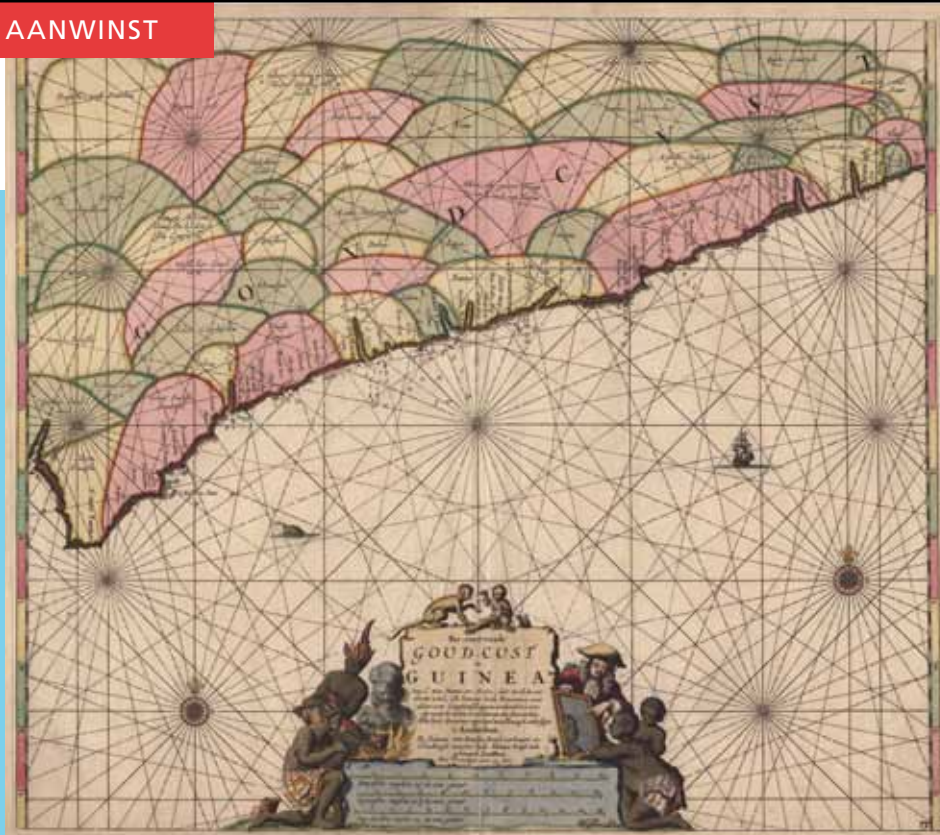
Vriendschappen voor bedrijven

Naast particulieren kunnen ook bedrijven rekenen op een warm welkom bij de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief. Speciaal voor het Zeeuwse bedrijfsleven ontwikkelde de stichting een aantal Vriendschapspakketten. Hulstaert: “De pakketten geven recht op een aantal privileges waarmee de bedrijven zich kunnen profileren.” Janzen vult aan: “We gaan de Zeeuwse bedrijven aanspreken op hun eigen verleden.” Met hulp van het Zeeuws Archief ontdekken de bedrijven hun ‘roots’ en, zoals vrijwel

altijd het geval met een speurtocht door de geschiedenis, geeft dat heel veel inzicht in de eigen identiteit en dát levert weer inspiratie voor de toekomst. Janzen: “Bedrijven die hun eigen Zeeuwse verleden voor de toekomst willen gaan benutten, kan ik van harte aanraden naar het Zeeuws Archief te gaan.”

- >> Lees hoe Govert Janzen gegevens uit het verleden toepaste in het Badhotel in het volledige artikel op www.zeeuwsarchief.nl.
- >> Er worden vrijwilligers met onderwijservaring gezocht voor het geven van rondleidingen aan jongeren van 10 tot 12 jaar. Meer informatie via educatie@zeeuwsarchief.nl.
- >> Aanmelden als donateur kan telefonisch, 0118 678 800, of per mail, vrienden@zeeuwsarchief.nl, o.v.v. naam, postadres en het bedrag (min. € 19,50 per jaar).
- >> Meer informatie over de Vrienden op www.zeeuwsarchief.nl/over-ons/vrienden.

AANWINST

Goudkust van Afrika, ca 1695

Handelsmaatschappijen zoals de West-Indische Compagnie en de Middelburgse Commercie Compagnie ruilden aan de kust van Afrika goederen als textiel en buskruit tegen tot slaaf gemaakte Afrikanen. Vaak waren deze Afrikanen diep in het binnenland gevangen genomen. Op de bovenstaande kaart zijn in kleur verschillende gebieden aangegeven met hun bijzonderheden zoals ‘ryck in slaaven’. De kaart is in 2011 verworven dankzij de Vrienden van het Zeeuws Archief.

Zeekaart van de kust van Guinea. Ets en gravure, oud gekleurd en met goud geïllustreerd, 51,5x58,7cm, editie van circa 1695. Uitgegeven door Joannes van Keulen (1654-1715) te Amsterdam. Zeeuws Archief, Beeld en Geluid, inv.nr 592.

Bent u nieuwsgierig geworden en wilt u zelf een duik nemen in de Zeeuwse geschiedenis? Kijk dan op www.zeeuwsarchief.nl en www.zeeuwegezocht.nl of bezoek onze studiezaal. Openingstijden studiezaal: dinsdag t/m vrijdag, 10.00-17.00 uur, expositie: maandag t/m vrijdag, 9.00-17.00 uur, studiezaal en expositie op de 1e zaterdag v/d maand, 9.00-17.00 uur. Gesloten tijdens feestdagen.

Zeeuws Archief, Hofplein 16, 4331 CK Middelburg, Postbus 70, 4330 AB Middelburg. Telefoon 0118 678 800, info@zeeuwsarchief.nl, www.zeeuwsarchief.nl. Wilt u deze nieuwsbrief vier maal per jaar gratis ontvangen? Stuur dan uw gegevens o.v.v. abonnement nieuwsbrief. U ontvangt de nieuwsbrief thuis samen met Zeeuws Erfgoed, het gratis magazine van de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland.